

volstrekt niet iets bijkomstigs, dat men licht vergeeten kon, maar een diep gewortelde overtuiging, die in allerlei opzichten helder uitkwam". Uit die overtuiging omtrent het karakter en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen kwam het z.i. „voort, dat in den grondregel van de kerkelijke inrichting, volgens welken de generale Synode over de particuliere hetzelfde zeggen heeft als de particuliere Synode over de Classe en als de Classe over den Kerkeraad, aan die reeks niet werd toegevoegd: en als de Kerkeraad over de gemeente; want dit laatste zeggenschap was van gansch anderen aard".¹²⁾

En wat hij met dit zeggenschap „van gansch anderen aard" bedoelt, blijkt wel als hij de verhouding van de macht van kerkeraden en meerdere vergaderingen aldus omschrijft: De Kerkeraden zijn „de basis der organisatie. Bij de Classen en Synoden (berust) slechts een beperkte, bedienende, afgeleide, „lagere" macht".¹³⁾

Nog aan één „grootte" onder de leiders der Doleantie willen we het woord geven. En wel aan ds. Sikkels. Hij schreef in het jaar 1893, dus één jaar na de vereniging:

„Laat toch alle gedachte aan de regeerende synode worden losgelaten, want dat is niets anders als..... de paus."

De kerkeraden regeeren de kerken.
En dat doen zij enkel en alleen naar Gods Woord.

Daarom handhaven zij de belijdenis en oefenen zij de tucht. Maar dat doen zij weer alleen naar Gods Woord!

..... de kerkeraden maken nu verder de classen en synoden. Niet omgekeerd.

Classen en Synoden hebben hun bevoegdheid van de kerkeraden. Niet omgekeerd.

En dat wel in gebondenheid aan de kerkenorde, die in art. 84 alle heerschappij over eene kerk aan de andere kerken ontzegt.

Een synode, die dus wetten of regelingen voor kerkeraden of voor tuchtgevallen of voor verkiezingen of voor Zondagsviering of voor stemrecht in de kerken vaststelde, nam een onwettig besluit, en zette den pauselijken hoed op.

Een synode is slechts een tijdelijke samenkomst tot openbaring van het kerkverband, die niet de minste macht over de kerken heeft, maar een samenkomst van kerken is, om de beteekenis van het kerkverband voor het heil der kerken en de eer des Heeren te laten gelden en aan de roeping der gezamenlijke kerken naar buiten uiting te geven.

En als de vergadering afgelopen is, dan is er geen synode meer; dan zijn er slechts kerken en iedere kerk, wanneer de opzieners saamkomen, kerkeraad. En die kerkeraad regeert zelf de gemeente naar Gods Woord in gebondenheid aan belijdenis en kerkenorde, maar zonder verdere bepalingen, dan die hij zelf moet maken".¹⁴⁾

En om te laten zien met hoe grooten nadruk dit beginsel ook in latere jaren werd gepropageerd en vastgehouden, neem ik uit den overvloed van uitspraken ook nog deze:

„Er is boven dezen kerkeraad in de kerk geen enkele hogere macht dan de macht van Christus alleen. De Classis en de Synode staan, om het met Voetius eens zeer scherp uit te drukken, niet boven den kerkeraad, maar beneden hem. Het is niet een oppermacht, maar de minste macht, zoodat de kerkeraad de minste macht heeft, de Classis en Provinciale Synode een hogere macht en de Generale Synode de hoogste macht. Maar juist omgekeerd een afdalende reeks: de hoogste macht berust bij den kerkeraad, en van den kerkeraad daalt die macht af op de Classis, de Provinciale en de Generale Synode".¹⁵⁾

Ruim twintig jaar later wordt nog hetzelfde geluid gehoord: „Als zoodanig bezit een meerdere vergadering, hetzij een Classis of Synode, hetzij particulier of algemeen, geen de minste macht. Alle kerkelijke macht, door Christus aan Zijn Kerk geschonken, schuilt uitsluitend en alleen in de plaatselijke Kerk".¹⁶⁾ „Een zelfstandige, een eigen kerkelijke macht hebben onze meerdere vergaderingen dus niet. Er is in de Kerk geen andere macht dan die Christus heeft geschonken". „De kerkelijke macht berust bij de plaatselijke Kerk alleen".¹⁷⁾

In het bekende „Kerkelijk Handboekje", uitgegeven door prof. Blieterveld en prof. H. H. Kuyper, wordt deze echt schriftuurlijke en daarom ook alleen gereformeerde, bij de doeleantie weer in ere herstelde, visie op de regeering der kerk aldus weergegeven: „Die plaatselijke kerk wordt bestuurd door den kerkeraad. Deze is de eenige besturende macht in de kerk. Classicaal en provinciaal of ook synodaal kerkbestuur kennen de Gereformeerden niet. De bevoegdheid van de meerdere vergaderingen is altijd zelfs geringer dan die van den kerkeraad, want zij mogen alleen de zaken behandelen die in de mindere vergaderingen niet konden worden afgedaan, terwijl zij vele dingen niet kunnen doen, die alleen

door den kerkeraad mogen geschieden, zooals censureren der lidmaten, het beroepen van dienaren des Woords enz.". ¹⁸⁾

Met deze schriftuurlijke visie op de verhouding van kerkeraad en meerdere vergaderingen voor oogen vragen we ons thans af: hoe staat het nu met dat „bevoezene worde", waarover in art. 31 van de Kerkenordening gesproken wordt?

Daarover de volgende week. C. V.

¹²⁾ Pag. XVI. We noemden alleen literatuur uit den Doleantie. Dat in dien tijd het oorspronkelijke gereformeerde kerkrecht weer in ere werd hersteld betoogt Prof. Rutgers in nagenoeg al zijn werken. Men zie ook Dr F. L. Bos: „De practijken en besluiten der jongste Generale Synoden van de Gereformeerde Kerken in Nederland aan het geldende Gereformeerde kerkrecht getoetst" en „Toetssteen voor allen, oud licht over nieuwe kerkrechtelijke vragen".

UIT DE SCHRIFT

ONGEVRAAGD ONTSLAG.

En dat niemand mag koopen of verkoopen, dan die dat merkteken heeft.
Openb. 13:17.

De christenen, juist wij ze Gods Naam over zijn werken hebben uit te roepen, mogen niet zich onttrekken aan het wereldleven. Het wereldsch leven is wat anders dan het wereldleven. Ze moeten daarin trouw zijn. Worden ze weggestuurd, dan moet het niet wegens hun luiheid, doch vanwege hun trouw zijn.

Maar juist in die trouw (aan God) zal de meerderheid hen niet dulden, straks. Want teleologisch-gerichte cultuurbouw is geen zaak van losse individuen, doch van een hechte gemeenschap. Doch de volgelingen van het Beest zullen geen andere „gemeenschap" erkennen dan die uit den van God losgeslagen mensch is. In het negatieve zullen zij daarmee erkennen, wat vele christenen vaak nalaten te belijden, n.l., dat het geloofsartikel van „de gemeenschap der heiligen" van direct cultuurbelang is. En dat kerkcheuring (de wezenlijke, niet wat de hiërarchie daarvan maakt) ook altijd cultuurverlies is. En dat kerkherstel, ook wanneer het aantal der belijders slinkt, steeds weer tevens cultureel herstel in christelijken zin beteekent.

En juist uit haat tegen al wat werkelijk christelijk is, zullen dus door de antichristelijke leiding eenmaal Gods waarachtige belijders zijn geboycot, en hardhandig verwijderd worden van de culturele werkplaatsen en — fondsen. Waarom? Omdat ze onbekwaam waren? Neen, maar wij ze het gewaagd hebben, evangelisten te zijn, bijbelgetrouwe wegwijzers der cultuur. Daarom zijn ze op zij geworpen.

Wij weten, dat dit „standpunt" brutaal genoemd is. Het zou immers van de niet aan ons eigen confessioneel denken sympathieken te veel kwaad, en van de wel aan onze confessie getrouwen te veel goeds zeggen: deze tijdelijke wereld kent — zoo zegt men — geen contrasten als tusschen hemelsch en helsch. Maar die zoo spreken, deelen ons „credo" niet. Zij kennen geen Woord Gods, dat in de „geschiedenis" historisch, d.w.z. uit eigen zaad continue vruchten wekkend, ingaat met effect. Het „Woord Gods", gelijk zij het zien, is geen „zaad van wedergeboorte". Een „keten van heil" wordt naar hun inzicht niet gesmeed, hier onder de wolven. Wat hier beneden vrucht voortbrengt, dertig-, zestig-, honderdvoud, dat kan naar hun gedachte geen zaad van boven zijn geweest.

Deze theorie zal 't niet uithouden tot het einde. Want ook de Antichrist zelf, hoewel door deze theorie (die kerkontkrachtend is) zijn weg bereid zich vindend, zal toch, heeft hij eenmaal de macht, er over lachen, en uit dien lach de grimmige consequenties trekken. Hij zal wel gelooven aan principiele contrasten. Hij zal afsnijden wie hem niet religieus vereert. En dan „op alle terreinen". Want de Antichrist zal geen filosoof zijn, die met den rug naar de wereld toegekeerd staat. Hij zal niet gelooven in de eenheid der cultuur, ook niet in een „transcendentale". Hij weet het wel: er is één natuur, maar er is meer dan één natuur-gebruik of natuur-bewerking. Het willen is den mensch ingeschapen, ook het culturele willen; het behoort tot de natuur. Maar het culturele streven is meer dan willen; daar zit doelstelling op langen termijn en op langen afstand in. En bij dat punt aangeland, stuiten we weer op de antithese.

Velen zeggen heden: ze bestaat niet. De Antichrist zal die leuze aanvankelijk met een glimlach laten begaan; ze baant hem het pad, wijl ze de kerk ondermijnt, haar actie lamshaat, en zijn recruten hem in breeden getale tegemoet helpt voeren.

Maar: als hij klaar is voor den start: dan zal hij zeggen: er is de antithese. Dan gaan de concentratiekampen weer open — voor een kort verblijf. Men komt er niet meer uit, en toeft er maar een oogenblik: de oven brandt.

De antithese is geloofchend door vele „christenen". Ze wordt straks gedictieerd door en aan de laatste heidenen. K. S.

KERKELUK LEVEN

Wat leeft er in de zendingskringen der synodocraten? VII.

De capitulatie voor het javaansche revolutie-geweld (bloedloos, maar niet minder geweld-dadig) is wel volledig geweest. De besprekingen, die te Batavia gehouden zijn waren niet „kerkelijk" in den zin waarin wij dit woord plegen te verstaan (d.w.z. ze gingen niet uit van het instituut, dat dr. Bavinck heeft aangesteld als hoogleeraar). Van een volgen van den befaamden „kerkelijken weg", welks bindend gezag tegenover de vrijgemaakte als eerste axioma werd gepredikt — wat wel goed was, maar toen niet meer dan een leus, omdat men tegelijkertijd den kerkelijken weg had opgebroken — is geen sprake geweest. De heeren hebben hun besprekingen gevoerd met vertegenwoordigers van andere dan gereformeerde zendingsinstanties, die op Java werkten, ter eener zijde en de vertegenwoordigers van andere dan gereformeerde kerken ter ander zijde.

Welnu, „d a a r o m" (ze biechten het zelf) gaat in de aangenomen conclusies ook „het algemeene voorop" en komt „het regionale" achteraan. Die duistere woorden komen kort en goed hierop neer: uitgegaan is „van de grootere verbanden" (!) en pas daarna zijn „de regionale regelingen" in beschouwing genomen. En nu zonder één woord fransch erbij; ze hebben de lijn van Middelburg 1896 heelmaal verlaten, en meteen de revolutie geslikt met huid en haar. Het plaatje in het Zendingsblad, dat van Middelburg een silhouet gaf door de zwarte drukinkt van het desbetreffende artikel was niet anders dan naïef volksbedrog. Van Middelburg 1896 is niets meer overgebleven; de zaak der Gereformeerde Kerken was al verraden vóór men in Eindhoven samenkam. Als Schilder langs den ordelijken weg voorstelt, dat langs den kerkelijken weg (kerkeraad van Kampen, classis Zwolle, particuliere synode van Overijssel) een stel afgevaardigden tot de orde geroepen wordt, dan vliegen ze op, en zeggen tot God en menschen: dat is revolutie. En als Bavinck gaat confereeren met menschen, met wie hij niets te maken heeft, en die hij slechts ontmoeten kan buiten den kerkelijken weg om, en straks met hen conclusies neemt, die den kerkelijken weg geheel en al negeren en fundamenteel opblazen, wel, dan zingen ze een psalm. Ze hebben nu de hiërarchie officieel ingevoerd: eerst het geheel, dan de deelen. Maar dan niet eens de kerkelijke hiërarchie, doch de republikeinische („staats"-verbanden, waarbij de kerken en zendingsinstanties binnen een „staats"-gebied van te voren al bij elkaar gedreven waren).

Dit komt tot uiting in punt 6 van Hoofdstuk II der genomen Conclusies. Wij schrijven punt 6 hier letterlijk af:

„8. DE VORM VAN SAMENWERKING:

a. De kerken in Indonesië en de buitenlandse kerken vormen samen een college van deputaten van de samenwerkende kerken, waarvan de leden bestaan uit deputaten van de synoden van de kerken uit Indonesië en deputaten van de synoden van de buitenlandse kerken.

b. Dit college van deputaten van de samenwerkende kerken is geen autonoom lichaam. De leden van dit college zijn VOLLEDIGE VERANTWOORDELIJKHEID SCHULDIG AAN DE KERKEN IN INDONESIË. Terwijl de leden, behoorende tot de buitenlandse kerken, over hun eigen arbeid RAPPORT UITBRENGEN aan hun kerken.

c. Het aantal deputaten van de kerken in Indonesië in het college van deputaten van de samenwerkende kerken wordt vastgesteld op niet minder dan 3/4 deel van het aantal leden."

Men denke zich goed in, wat volgens dit systeem gebeurt met de bijdragen der eenvoudige menschen, die in de synodocratische groep nog hun offertje brengen voor „de Zending". Ze steunen financieel, ze bidden in de voormalige gedachtensfeer. Intusschen staan de zaken zoo:

1) hun deputaten mogen ginds niets meer doen in het verband der synodocratische groep. Ze hebben als groepje deputaten van de synodocratische kerken daar niets meer te doen; ze kunnen ook nooit meer met de voormalige indische kerken, die zij door hun eigen nederlandsche kerken geplant zagen, samenspreken in een zelfstandig, een vrij en eigen zaken afhandelend contact. Ze kunnen alleen iets doen in reglementair vastgelegd contact met „kerken" van ALLERLEI gading. De confessie is heelemaal verdwenen, de oude kerkenordening, de zendingssorde is ook eenvoudig op zij gezet.

2) allerlei synoden sturen hun afgevaardigden naar één vergadering; d.w.z. synoden van allerlei confessie;

3) ook dan nog hebben die deputaten ginds als lastgevers hunner synode niets te vertellen;

4) want de indonesische kerken (d.w.z. die kerken van allerlei confessie) stellen hen AAN ZICH, en aan zich ALLEEN, verantwoordelijk.

¹²⁾ De geldigheid van de oude Kerkenordening, p. 20.

¹³⁾ De Rechtsbevoegdheid der plaatselijke kerken, p. 90.

¹⁴⁾ „De Heraut", 794, 10-3-23. ¹⁵⁾ Idem, 1248, 1-12-01.

¹⁶⁾ Idem, 2354, 18-3-23. ¹⁷⁾ Idem, 2357, 25-3-23.